

УДК 657

Максименко І.Я.¹

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ – ЯК ІНСТРУМЕНТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВІЙНИ

Проведення річної інвентаризації перед складанням річної фінансової звітності – обов'язок всіх без винятку підприємств, навіть в умовах військового часу, тобто це стосується всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правових форм, форм власності, системи оподаткування чи категорії – мікро, мале, середнє або велике підприємство.

Метою річної інвентаризації активів і зобов'язань – є забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Досягається це шляхом перевірки і документального підтвердження наявності об'єктів інвентаризації, їх стану, відповідності критеріям визнання та оцінки.

Річна інвентаризація має бути суцільною. Тобто інвентаризацією охоплюють всі види активів і зобов'язань підприємства незалежно від їх місцезнаходження, технічного стану і особливостей використання, у тому числі передані у прокат чи здані в оренду.

У загальному випадку річну інвентаризацію слід провести до дати балансу, тобто до 31 грудня. Втім конкретні строки початку та закінчення інвентаризації, її тривалість, а також об'єкти, що підлягають інвентаризації, встановлює керівник підприємства у наказі про проведення інвентаризації. Головне – встигнути завершити інвентаризацію до кінця звітного року і провести її протягом періоду, встановленого для різних груп активів і зобов'язань. Тобто залежно від виду активів і зобов'язань – не раніше ніж за 3 місяці до дати балансу (у період із 1 жовтня до 31 грудня), не раніше ніж за 2 місяці до дати балансу (у період із 1 листопада до 31 грудня) чи до дати тимчасового вибуття з підприємства.

Під час проведення річної інвентаризації розрахунків за допомогою документальної перевірки встановлюється, зокрема, правильність і обґрунтованість суми дебіторської і кредиторської заборгованостей, щодо яких строк позовної давності минув. Тобто забезпечується виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання. В період

воєнного, надзвичайного стану (він почався 24.02.2022 і триватиме, як мінімум, до 19.02.2023) на строк його дії продовжили усі, без винятку, строки позовної давності, які встановлені у ЦКУ на період з 12.03.2020 і по кінець військового стану строки давності, встановленні ЦКУ, призупинені.

З огляду на сказане, рахувати строки позовної давності слід так. У випадку, коли відлік строку позовної давності:

- розпочався до 12.03.2020, то до тих днів, які вже спливли, додаємо весь період карантину і дні військового стану понад карантин та дні зі «стандартного» строку позовної давності, що залишилися після спливу періоду до 12.03.2020;

- припав на період після 12.03.2020, то до нього ми додаємо весь період карантину. Якщо військовий стан закінчиться пізніше за карантин, то додаватимемо ще й дні, які припали на військовий стан понад карантин. Тобто у цьому випадку строк позовної давності почнемо відлічувати від дня закінчення карантину або від скасування військового стану (якщо він закінчиться пізніше за карантин);

- був перерваний (сторони підписали акт звірки), то після цієї події такий строк починає відлічуватися заново.

Отже, до того часу, поки не спливе строк позовної давності, визнавати дебіторську заборгованість безнадійною та списувати її на витрати чи за рахунок резерву сумнівних боргів, а також визнавати дохід від кредиторської заборгованості зарано.

Дебіторську і кредиторську заборгованості з контрагентами, які знаходяться на окупації відображаємо в сумах, що випливають із записів у бухгалтерському обліку. Водночас щодо дебіторської заборгованості можна скористатися інструментом знецінення активів – під фінансову поточну створити резерв сумнівних боргів, а довгострокову оцінити за теперішньою вартістю. Підприємства з тимчасово окупованої території та з районів бойових дій зобов'язані провести інвентаризацію розрахунків станом на 1-ше число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди для доступу до первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку.

Отже, кожне підприємство щорічно до дати балансу зобов'язане проводити суцільну інвентаризацію всіх активів та зобов'язань, звільнення для непідконтрольного майна не передбачено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затверджений наказом МФУ від 02.09.2014 № 879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>